

Sygn. akt: I C 152/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Grzybek
Protokolant:	sekr. sądowy Dagmara Napieraj

po rozpoznaniu w dniu 19 czerwca 2015 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M. (1)**

przeciwko **Polskiemu Związkowi Łowieckiemu w W.**

o stwierdzenie nieważności uchwał, ochronę dóbr osobistych i zapłatę

I. **oddala powództwo,**

II. **zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.477 zł (jeden tysiąc czterysta siedemdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.**

Sygn. akt I C 152/15

UZASADNIENIE

Powód M. M. (1) wniósł o stwierdzenie nieważności uchwał Zarządu (...) w O.(...)3 z dnia 11 września 2013 r. oraz (...) z dnia 12 września 2014 r. oraz o jego przeproszenie na łamach miesięcznika (...) za bezprawne zawieszenie go w prawach członka (...), narażenie na szwank jego dobrego imienia oraz bezprawne pozbawienie go możliwości wykonywania polowań przez okres 10 miesięcy. Dodatkowo powód wniósł o zasądzenie od pozwanego „zadośćuczynienia w postaci nawiązki” w wysokości 5.000 zł na rzecz (...) oraz o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego żądania powód wskazał m.in., że w lutym 2013 r. został posądzony o złamanie ustawy – Prawo łowieckie, na skutek czego uchwałą Zarządu (...) pozwanego z dnia 11 września 2013 r. został zawieszony w prawach członka zrzeszenia, co było jednoznaczne z utratą możliwości wykonywania polowań. Powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r. (sygn. akt K 21/11), stwierdzający niezgodność z Konstytucją art. 34 pkt 6 ustawy – Prawo łowieckie, powód podniósł, iż wykluczenie z Polskiego Związku Łowieckiego, zawieszenie w prawach członka Związku, zawieszenie w prawie do polowań nie należą do spraw wewnątrzorganizacyjnych, ponieważ powodują utratę nabytego prawa do wykonywania polowań.

Dodatkowo powód wskazał, że strona pozwana naruszyła zasadę domniemania niewinności, ponieważ zawieszono go w prawach członka Związku jeszcze przed prawomocnym orzeczeniem sądu karnego wydanego w jego sprawie.

Jak podkreślił, w toku prowadzonego postępowania karnego, sądy łowieckie zostały zlikwidowane (na skutek wyrok Trybunału Konstytucyjnego), w związku z czym brak było podstaw prawnych do podejmowania przez pozwanego uchwał o zawieszeniu czy skreśleniu go z listy członków Związku. (k. 3-4)

W odpowiedzi na pozew **pozwany (...)** wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko, pozwany podniósł m.in., że brak jest podstaw prawnych do uwzględnienia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwał, co powinno skutkować oddaleniem powództwa. Niezależnie od powyższego pozwany wskazał, że ochrona sądowa dotycząca kwestii członkostwa w Związku możliwa jest w określonym terminie wynikającym z art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie, którego to powód nie dochował. Powołując się na art. 32 ust. 4 pkt 2 ustawy – Prawo łowieckie w zw. z § 142 ust. 3, § 143 ust. 1, § 20 ust. 1 pkt 2 Statutu (...) pozwany wskazał, że jego działanie było zgodne z prawem, skoro powód został prawomocnie skazany przez sąd powszechny. Tym samym, zdaniem pozwanego, w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda, a działanie jego organów nie miało znamion bezprawności. (k. 23-25)

Sąd ustalił, co następuje:

Powód był członkiem pozwanego (...), Koła (...) w O. (dalej zwanego Związkiem).

(bezsporne)

Dnia 21 lutego 2013 r. powód udał się na polowanie, podczas którego ustrzelił łanię, pomimo, iż w tym czasie obowiązywał okres ochronny polowań na łanie (można było polować na cieleta). Po wypatroszeniu tuszy powód udał się do punktu skupu dziczyzny znajdującego się D. przy leśniczówce S. – W. w celu zdania ustrzelonej zwierzyny jako cielaka. Po uzyskaniu informacji, że w rzeczywistości powód ustrzelił łanię, prezes Koła (...) wraz z podłowczym udali się do leśniczówki S. w celu wyjaśnienia rodzaju pozyskanej zwierzyny. Na miejscu okazało się, że powód ustrzelił łanię, która w tym czasie znajdowała się pod ochroną.

Dnia 8 marca 2013 r. podłowczy Związku, działając w imieniu zarządu, poinformował (...) Rzecznika Dyscyplinarnego przy Zarządzie (...) w O. o tym, że powód polował na łanie w czasie ochronnym.

Następnie dnia 14 marca 2013 r. funkcjonariusz (...) Leśnej przy Nadleśnictwie W. złożył w Komendzie Powiatowej Policji w L. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 53 pkt 3 ustawy – Prawo łowieckie przez M. M. (1).

(dowód : treść uzasadnienia wyroku Sądu Rejonowego w Bartoszycach VII Zamiejscowego Wydziału Karnego w L. w sprawie (...) – k. 43-48 v.)

W dniu 10 września 2013 r. Zarząd (...) podjął uchwałę o zawieszeniu powoda w prawach członka zrzeszenia do czasu zakończenia postępowania karnego toczącego się przeciwko niemu przed Sądem Rejonowym w Bartoszycach VII Zamiejscowy Wydział Karny w L. (sygn. akt (...)). Jako podstawę prawną podjętej uchwały wskazano treść § 142 ust. 3 Statutu Związku. Jednocześnie na podstawie § 143 ust. 1 Statutu powód został zawieszony w pełnieniu funkcji sekretarza Koła (...) w O. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

Pismo z dnia 11 września 2013 r., informujące powoda o treści podjętej uchwały, zawierało pouczenie, wedle którego zgodnie z § 171 i § 172 Statutu przysługiwało mu odwołanie do (...)z zastrzeżeniem, że zarówno w przypadku zawieszenia w prawach członka, jak i zawieszenia w pełnieniu funkcji w organach (...), złożenie odwołania nie wstrzymuje jej wykonania. Powód jednak nie złożył odwołania od wyżej wskazanej uchwały.

(dowód : pismo pozwanego z dnia 11 września 2013 r. – k. 5)

Dnia 24 stycznia 2014 r. powód oddał pozwanemu należną do niego legitymację członkowską Związku.

(bezsporne ; potwierdzone pismem z dnia 19 sierpnia 2014 r. – k. 8)

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy w Bartoszycach VII Zamiejscowy Wydział Karny w L. uznał M. M. (1) za winnego tego, że w dniu 21 lutego 2013 r. w godzinach popołudniowych w okolicach miejscowości Ł., województwo (...), w obwodzie łowieckim polowym nr (...), polował w czasie ochronnym na łanię, działając na szkodę Wojewody (...)- (...), tj. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 53 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie i za to skazał go na karę grzywny, orzekając jednocześnie obowiązek naprawienia szkody poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 5.800 zł (sygn. akt (...)).

Po rozpoznawaniu apelacji obrońcy oskarżonego od wyżej opisanego wyroku, w dniu 12 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w O. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, uznając apelację za oczywiście bezzasadną (sygn. akt (...)).

(dowód : wyrok wraz z uzasadnieniem Sądu Rejonowego w Bartoszycach VII Zamiejscowego Wydziału Karnego w L. w sprawie (...) – k. 42-48 v.; wyrok z uzasadnieniem Sądu Okręgowego w O. w sprawie (...) – k. 49-53)

Po zakończeniu wyżej opisanego postępowania karnego, pismami z dnia 14 i 15 lipca 2014 r. powód wniósł o zwrot należącej do niego legitymacji i przywrócenie mu praw członka Związku. Uzasadniając swoje stanowisko powód powołał się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r.

W odpowiedzi na powyższe, dnia 19 sierpnia 2014 r., pozwany zwrócił powodowi legitymację członkowską.

(dowód : pismo powoda z dnia 14 lipca 2014 r. – k. 6; pismo powoda z dnia 15 lipca 2014 r. – k. 7)

Następnie dnia 5 września 2014 r. Zarząd (...)podjął uchwałę nr 134 w sprawie skreślenia powoda z listy jego członków na podstawie § 133 ust. 15 zgodnie z § 19 ust. 1 i § 20 ust. 1 pkt 2 Statutu. Podstawą podjętej decyzji pozwanego było prawomocne skazanie powoda za przestępstwo określone w art. 53 pkt 3 ustawy – Prawo łowieckie.

Powoda pouczone, że przysługuje mu odwołanie od wyżej wskazanej uchwały w terminie 14 dni od daty doręczenia do (...).

(dowód : pismo pozwanego z dnia 12 września 2014 r. – k. 10; uchwała pozwanego nr 134 – k. 10 v.)

Dnia 17 września 2014 r. powód złożył odwołanie od wyżej opisanej uchwały do (...)w O., wnosząc o jej uchylenie. W uzasadnieniu powód wskazał, że w ustawie – Prawo łowieckie brak jest przepisów dotyczących możliwości pozbawienia go członkostwa w Związku, a tym samym uchwała Zarządu (...) jest bezprawna.

Po rozpoznaniu odwołaniu powoda, (...)podjęła uchwałę (...) z dnia 9 października 2014 r., w ramach której postanowiła tego odwołania nie uwzględnić. Jak wskazano z powołaniem się na treść § 172 ust. 8, przedmiotowa uchwała jest prawomocna i nie przysługuje od niej odwołanie do organów (...).

(dowód : odwołanie powoda – k. 11; uchwała (...) Mazurskiej Okręgowej Rady Łowieckiej – k. 213 v.)

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu żadne z roszczeń powoda nie mogło zostać uwzględnione.

Przedmiotem niniejszego postępowania było rozważenie zasadności dwóch grup żądań powoda, a mianowicie dotyczących stwierdzenia nieważności uchwał pozwanego Związku oraz związanych z ochroną jego dóbr osobistych w postaci dobrego imienia, honoru i możliwości spędzania wolnego czasu w ulubiony sposób (tj. na polowaniu). Pozwany nie kwestionował przy tym, że jego organy wydały dwie zaskarżone uchwały, które skutkowały odebraniem powodowi uprawnienia do uczestniczenia w polowaniach.

Meritum sporu istniejącego między stronami, sprowadzało się w rzeczywistości jedynie do dokonania oceny prawnej ujawnionych okoliczności, w szczególności poprzez ustalenie, czy sporne uchwały Związku zostały wydane – jak

twierdził powód – bez podstawy prawnej. Podkreślenia przy tym wymaga, że ustalenia faktyczne w niniejszej sprawie Sąd poczynił wyłącznie w oparciu o zgromadzoną w sprawie dokumentację (brak innych wniosków dowodowych stron).

Mając na względzie powyższe, w pierwszej kwestii odnieść się należało do kwestii ważności uchwał Zarządu (...) z dnia 10 września 2013 r. i z dnia 5 września 2014 r. (powód najprawdopodobniej omyłkowo wskazywał daty sporządzenia pism zawiadamiających go o treści uchwał, zamiast daty podejmowania uchwał). Pierwsza z wyżej wskazanych decyzji Związku dotyczyła zawieszenia powoda w prawach członka zrzeszenia oraz zawieszenia w pełnieniu funkcji sekretarza koła łowieckiego do czasu prawomocnego zakończenia postępowania, druga zaś – w przedmiocie skreślenia go z listy członków zrzeszenia.

Uprzednio jednak rozważyć należało charakter prawny omawianego żądania powoda, a dokładniej czy stanowi ono odwołanie złożone w trybie art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie, czy też jest typową sprawą o ustalenie nieważności opartą na treści przepisu art. 189 k.p.c. Po dokonaniu wnikliwej oceny prawnej żądania powoda, Sąd doszedł do przekonania, że zgłoszone przez niego roszczenie o „stwierdzenie nieważności uchwał” należy rozpoznać jako drugą z wyżej wymienionych kategorii spraw. Z treści uzasadnienia pozwu wynika bowiem, że intencją powoda kwestionującego ważność podjętych przez Związek uchwał był brak kompetencji danego organu i podstaw prawnych do wydania zaskarżonych decyzji, tj. sam fakt ważnego podjęcia uchwał w rozumieniu prawnym. W rezultacie powód nie podniósł w stosunku do podjętych uchwał zarzutów o charakterze merytorycznym, w szczególności nie zakwestionował tego, że wydanie przez sąd powszechny prawomocnego wyroku skazującego za popełnienie przestępstwa określonego w ustawie – Prawo łowieckie stanowiło wystarczającą podstawę do skreślenia go z listy zrzeszonych członków.

Ponadto powód zaskarżył uchwały Zarządu (...) z pominięciem decyzji organu wyższego stopnia, tj. okręgowej rady łowieckiej, trudno zatem uznać, że jego zamiarem było złożenie odwołania w trybie art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie, w myśl którego odwołanie do sądu okręgowego przysługuje w sprawach utraty członkostwa w Związku (kole łowieckim) po wyczerpaniu postępowania wewnątrzorganizacyjnego albo od orzeczeń i postanowień kończących postępowanie dyscyplinarne. W konsekwencji przedmiotem wspomnianego odwołania składanego do sądu okręgowego, działającego w rzeczywistości jako sąd drugiej instancji, może być jedynie „prawomocna” decyzja organu wyższego stopnia zrzeszenia (w rozumieniu Statutu, tj. taka co do której postępowanie wewnątrzorganizacyjne zostało zakończone). Powód natomiast, jak już wcześniej wskazywano, zaskarżył jedynie uchwały zarządu okręgowego, tj. organu niższego stopnia, od których przysługiwało odwołanie wewnątrzorganizacyjne. Trudno zatem uznać, że zainicjowane przez powoda postępowanie sądowe miało charakter kontynuacji wcześniejszego postępowania wewnątrzorganizacyjnego, a tylko w takiej sytuacji jego pozew należałoby uznać za odwołanie w rozumieniu art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie.

Od razu podkreślenia wymaga, że w uchwale (...) z dnia 9 października 2014 r., wedle treści której odwołanie powoda nie zostało uwzględnione, zostało umieszczone niepełne pouczenie. Powód został bowiem poinformowany, że przedmiotowa uchwała jest prawomocna i nie przysługuje od niej odwołanie do organów Związku (k. 12 v.). W treści pouczenia pominięto jednak treść art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie i jednocześnie § 25 Statutu, w świetle których od wyżej opisanej uchwały powodowi przysługiwało odwołanie do sądu okręgowego w terminie 14 dni od otrzymania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie wewnątrzorganizacyjne. Zdaniem Sądu powyższe może stanowić podstawę do przyjęcia tezy, że w stosunku do powoda w ogóle nie rozpoczął biegu terminu do wniesienia odwołania w trybie art. 33 ust. 6 ustawy.

Skoro żądanie powoda ma charakter roszczenia z art. 189 k.p.c., to jego zasadność jest uzależniona od wystąpienia po jego stronie interesu prawnego. W pierwszej kolejności zatem Sąd zobligowany był zbadać, czy po stronie powoda istnieje interes prawny w ustaleniu nieważności zakwestionowanych przez powoda uchwał Zarządu (...).

Interes prawny należy ujmować jako istniejącą po stronie powoda chęć uzyskania określonej korzyści w sferze jego sytuacji prawnej, polegającej na stworzeniu stanu pewności co do określonego prawa lub stosunku prawnego.

Istotne jest przy tym, aby skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, definitywnie zakończył spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegł powstaniu takiego sporu w przyszłości. Dopiero wtedy bowiem wyrok ustalający zapewni powodowi pełną ochronę jego prawnie chronionych interesów (tak m. in. Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 5 kwietnia 2007 r., III AUa 1518/05, publ. Lex nr 257445).

Przyjmuje się również, zgodnie z ugruntowanym już stanowiskiem przedstawicieli judykatury i piśmiennictwa, że ocena interesu prawnego powoda w wytoczeniu powództwa w trybie art. 189 k.p.c. może zależeć także od celowości dążenia do ustalenia prawa lub stosunku prawnego. Z tego też względu istnienie interesu prawnego jest kwestionowane w przypadkach, gdy występuje równocześnie inna forma ochrony praw powoda, lepiej osiągnięta skutki, do jakich powód zmierza zgłaszając określone roszczenie.

Co ważne, wykazanie interesu prawnego do wytoczenia powództwa o ustalenie lub nieistnienie prawa bądź stosunku prawnego, zgodnie z obowiązującą w polskim systemie prawnym zasadą rozkładu ciężaru dowodu, leży po stronie powoda (art. 6 k.c.). Tym samym jeśli strona powodowa nie wykaże swojego interesu prawnego w wytoczeniu konkretnego powództwa, Sąd zmuszony jest oddalić żądanie zgłoszone w pozwie.

W przedmiotowej sprawie powód nie uprawdopodobnił swego interesu prawnego w ustalaniu nieważności zaskarżonych przez niego uchwał, skoro wydaje się, że zainteresowany miał możliwość złożenia odwołania w trybie art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie (w zakresie uchwały o skreślenie z listy). Istnienie natomiast dalej idącego roszczenia, jak już wcześniej wskazano, stanowi podstawę do ustalenia braku interesu prawnego po stronie powodowej.

Dodatkowo zauważyć należy, że w chwili obecnej uchwała Zarządu (...) z dnia 10 września 2013 r. w sprawie zawieszenia go w prawach członka Związku do czasu prawomocnego zakończenia sprawy karnej nie wywołuje żadnych skutków prawnych, albowiem miała ona jedynie charakter „zabezpieczenia”, o czym będzie mowa w dalszej części rozważań. Z uwagi na prawomocne zakończenie wspomnianego postępowania karnego i tym samym skreślenie powoda z listy członków zrzeszonych, przedmiotowa uchwała utraciła na swej aktualności. W tej sytuacji trudno jest uznać potrzebę ustalania jej nieważności, w szczególności istnienia celowości dążenia do ustalenia istnienia danego stosunku prawnego.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd uznał, że powód nie posiada interesu prawnego w wytoczeniu niniejszego powództwa o ustalenie nieważności wskazanych przez niego uchwał, co stanowiło wystarczającą podstawę do oddalenia omawianego żądania pozwu w oparciu o art. 189 k.p.c.

Niemniej, po dokonaniu szczegółowej analizy stanowiska stron niniejszego sporu, Sąd doszedł do wniosku, że nawet ewentualne przyjęcie istnienia po stronie powoda interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie nieważności, nie może skutkować jego uwzględnieniem z następujących względów.

Dokonując oceny ważności przedmiotowych uchwał, przede wszystkim odnieść się należało do skutków przywoływanego przez powoda wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 6 listopada 2012 r. (sygn. akt K 21/11, Dz. U. 2012, poz. 1281), w świetle którego art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2005 r., Nr 127, poz. 1066 ze zm.) jest niezgodny z Konstytucją (w określonym zakresie). W ocenie powoda jego sprawę powinien prowadzić sąd łowiecki, który jednak po wyżej opisanym orzeczeniu został rozwiązany, co oznacza, że postępowanie przeciwko niemu nie mogło być prowadzone. Tym samym, zdaniem powoda, zawieszenie lub skreślanie członka Związku nie mogło nastąpić poprzez decyzję samego Zarządu (...), jako pozbawionego kompetencji w omawianym zakresie.

Rację ma powód, że wyrokiem z dnia 6 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 oraz z art. 77 ust. 2 Konstytucji, lecz jedynie w zakresie, w jakim nie przewiduje prawa członka zrzeszenia do wniesienia odwołania do sądu w przypadku zastosowania wobec niego sankcji dyscyplinarnej innej niż utrata członkostwa i pod warunkiem, że przewinienie i orzeczone za nie sankcja nie mają wyłącznie charakteru wewnątrzorganizacyjnego. W owym czasie przedmiotowy przepis stanowił bowiem, że

zainteresowany może dochodzić swoich praw na drodze sądowej tylko w sprawach nabycia lub utraty członkostwa w Związku oraz utraty członkostwa w kole łowieckim i to pod warunkiem uprzedniego wyczerpania postępowania wewnątrzorganizacyjnego.

Powyższe brzmienie przepisu art. 33 ust. 6 oznaczało, jak słusznie wskazał Trybunał Konstytucyjny, zamknięcie zainteresowanemu dostępu do drogi sądowej w przypadku orzeczenia przez sąd dyscyplinarny każdej innej kary dyscyplinarnej niż utrata członkostwa (w zrzeszeniu lub w kole łowieckim), w tym kary nagany, zawieszenia w prawach członka i kar dodatkowych. Tym samym wyłączenie prawa członka zrzeszenia do wniesienia odwołania do sądu, jeśli został ukarany karą inną niż pociągającą za sobą utratę członkostwa w zrzeszeniu, jest niezgodny z art. 45 ust. 1 i z art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Omówiony zakres skutków orzeczenia wyroku Trybunału Konstytucyjnego jednoznacznie wskazuje, że przepis ten stwierdził niezgodność z ustawą zasadniczą przepisu art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie, ale tylko w zakresie jednej z uchwał Zarządu (...), której stwierdzenia nieważności powód się domagał, tj. w sprawie zawieszenia w prawach członka zrzeszenia (pod warunkiem spełnienia innych warunków, o czym będzie mowa poniżej). Co się zaś tyczy drugiej uchwały, tj. wydanej w sprawie skreślenia go z listy członków zrzeszenia, to orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie ma wpływu na dokonanie oceny jej ważności w omawianym zakresie (uwagi w przedmiotowej kwestii zostaną jeszcze poczynione poniżej).

W tym miejscu, dla porządku i celem szczegółowego wyjaśnienia skutków podjętych uchwał, podkreślenia wymaga, że warunki, jakie musi spełniać osoba fizyczna ubiegająca się o członkostwo w Związku, określa art. 32 ust. 5 ustawy - Prawo łowieckie (m. in. wymóg braku karania za przestępstwa wymienione w prawie łowieckim). Jednak znaczną część innych ważnych regulacji, jak słusznie zauważył Trybunał Konstytucyjny, ustawodawca pozostawił w gestii Związkowi, którego zobowiązał jedynie do uchwalenia Statutu określającego m. in. jego strukturę organizacyjną, sposób działania oraz katalog praw i obowiązków członków. We wspomnianym Statucie pozwany został zobligowany do ustalenia także sposobu nabywania i utraty członkostwa w zrzeszeniu oraz w kole łowieckim, a także przyczyny utraty członkostwa (por. art. 32 ust. 4 pkt 2 prawa łowieckiego).

Wobec powyższego sama treść ustawy – Prawo łowieckie nie określa sposobu, w jaki może dojść do utraty członkostwa w Związku, co oznacza, że powyższą kwestię reguluje wyłącznie Statut. Dopiero po wydaniu omawianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 21/11 uregulowano w ustawie tryb postępowania dyscyplinarnego (art. 35b – art. 35t) z tym jednak zastrzeżeniem, że jest to tylko jeden ze sposobów utraty członkostwa.

Mając na względzie treść art. 32 ust. 4 pkt 2 ustawy – Prawo łowieckie, Związek ustalił istnienie dwóch sposobów (trybów) utraty członkostwa, a mianowicie poprzez:

- 1) skreślenie z listy członków zrzeszenia lub członków koła (...),
- 2) wykluczenie ze Związku lub z koła łowieckiego ((...)).

Wyodrębnienie dwóch odmiennych sposobów utraty członkostwa w zrzeszeniu jest niezwykle istotne, albowiem Związek przypisał im całkowicie różne tryby postępowania. Na różnicę między tymi dwoma instytucjami zwrócił również uwagę Trybunał Konstytucyjny, który co ważne nie podważył zasadności dokonania takiego podziału. Jedynym łącznikiem tych dwóch różnych instytucji skutkujących utratą członkostwa jest treść art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie. Przepis ten bowiem, zarówno w brzmieniu sprzed nowelizacji, jak i po wyroku Trybunału Konstytucyjnego, uprawniał członka Związku do dochodzenia swoich praw w sądzie w przypadku podjęcia decyzji o utracie przez niego członkostwa (niezależnie od trybu i przyczyny).

W zakresie pierwszej instytucji, tj. skreślenia z listy członków zrzeszenia, Statut stanowi, że przesłankami podjęcia takiej decyzji mogą być następujące okoliczności: dobrowolne wystąpienie ze zrzeszenia, śmierć, zaleganie ze składkami członkowskimi oraz skazanie prawomocnym wyrokiem sądu powszechnego za przestępstwa wymienione w ustawie (§(...)). Zauważyć należy, że podjęcie decyzji w wyżej omówionym zakresie ma charakter *de facto*

automatyczny, tj. sam fakt zaistnienia konkretnych przesłanek (np. śmierci członka), jest wystarczającą przesłanką do skreślenia danej osoby z listy członków zrzeszenia. Wobec powyższego decyzję w zakresie skreślenia z listy członków Związku pozostawiono w gestii zarządu okręgowego (§(...)), który w omawianym zakresie działa niejako mechanicznie, tj. bez dokonywania oceny zachowania konkretnego członka zrzeszenia.

Odmienne natomiast uregulowana została kwestia wykluczenia członka ze zrzeszenia, albowiem do podjęcia takiej decyzji może dojść jedynie na skutek orzeczenia sądu łowieckiego zapadłego po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego, które zostało ograniczone do sytuacji, kiedy członek Związku dopuści się przewinienia łowieckiego (§ (...)). Jak już wcześniej sygnalizowano, nowelizacja ustawy – Prawo łowieckie, która weszła w życie dnia 21 kwietnia 2014 r. wprowadziła szczegółowy tryb postępowania dyscyplinarnego (art. 35b – art. 35t), na skutek którego może dojść do ukarania członka zrzeszenia karą nagany, zawieszenia w prawach członkowskich i wykluczenia ze Związku (kary zasadnicze). Bezspornym przy tym pozostawało, że dopuszczenie się przez członka Związku występku naruszającego przepisy ustawy – Prawo łowieckie (m. in. art. 53 pkt 3 ustawy), stanowi podstawę do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego.

Podsumowując, w przypadku dopuszczenia się przez członka zrzeszenia przestępstwa wymienionego w ustawie – Prawo łowieckie, Związek posiada dwojakie uprawnienie, po pierwsze może wszcząć postępowanie dyscyplinarne, które będzie się toczyło przed sądami łowieckimi w trybie przepisów art. 35b i nast. ustawy, na skutek których może dojść do jego wykluczenia (niezależnie od wyniku ewentualnej sprawy karnej). Po drugie natomiast, może oczekiwać na rozstrzygnięcie postępowania karnego w danej sprawie i dopiero po uprawomocnieniu się wyroku sądu powszechnego skazującego członka zrzeszenia za takie przestępstwo, tj. po zaistnieniu przesłanki z § 20 ust. 1 pkt 2 Statutu, właściwy zarząd okręgowy posiada uprawnienie do skreślenia członka z listy zrzeszonych i to bez konieczności uprzedniego prowadzenia postępowania dyscyplinarnego.

Niezależnie od powyższego w sytuacji, gdy przeciwko członkowi zrzeszenia zostanie wszczęte postępowanie karne o popełnienie przestępstwa z ustawy – Prawo łowieckie, właściwy zarząd okręgowy posiada kompetencje do zawieszenia go w prawach członka do czasu zakończenia postępowania karnego, lecz nie dłużej niż na okres lat 3 (§ 142 ust. 3 Statutu). Dodatkowo członek koła pełniący funkcję w organach koła może być, w przypadku gdy zachodzi uzasadnione podejrzenie naruszenia prawa łowieckiego, zawieszony przez właściwy zarząd okręgowy w pełnieniu funkcji do czasu prawomocnego zakończenia postępowania dyscyplinarnego (§ 143 ust. 1 Statutu).

Pamiętać przy tym należy, że wspomniane zawieszenie w prawach członka stanowi środek o charakterze „zabezpieczającym” i jest odmienną instytucją od kary zasadniczej orzekanej już po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego określonej zarówno w art. 35c ust. 2 pkt 2 ustawy, jak i § (...)(takie zawieszenie jest orzekane w wymiarze od 6 miesięcy do lat 3). Niezmiernie istotna jest także okoliczność, że w przypadku wszczęcia przeciwko członkowi zrzeszenia takiego postępowania karnego, Związek ma obowiązek zawiesić członka w jego prawach, co jednoznacznie wynika z określenia „zawiesza”, zamiast „może zawiesić” (użycie tego drugiego sformułowania świadczyłoby o fakultatywnym charakterze podejmowanej decyzji – tak w przypadku zawieszenia członka pełniącego funkcję w kole łowieckim).

Istotne jest przy tym, że prowadzenie postępowania dyscyplinarnego, które może się zakończyć orzeczeniem kary wykluczenia ze Związku, jest niezależne od innych przyczyn utraty członkostwa zrzeszenia. O powyższym świadczy treść art. 35h ust. 2 ustawy, w myśl którego w razie utraty przez obwinionego członkostwa w Związku, postępowanie dyscyplinarne toczy się nadal. W rezultacie może dojść do sytuacji, gdy dana osoba dobrowolnie zrezygnuje z członkostwa w zrzeszeniu, co w świetle § (...)będzie skutkowało automatycznym skreśleniem jej z listy członków po podjęciu stosownej decyzji przez właściwy zarząd okręgowy, a mimo to prowadzone przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne może się nadal toczyć przed sądem łowieckim. Co więcej, postępowanie dyscyplinarne jest niezależne od ewentualnie prowadzonego postępowania karnego przeciwko danemu członkowi zrzeszenia, co wprost wynika z treści art. 35d ustawy.

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy, wbrew twierdzeniom powoda, Zarząd (...) posiadał w pełni kompetencje do skreślenia go z listy członków zrzeszenia na mocy § (...) i § (...), albowiem doszło do prawomocnego skazania powoda wyrokiem sądu powszechnego za przestępstwo z art. 53 pkt 3 ustawy – Prawo łowieckie (polowanie na zwierzynę w czasie ochronnym). Jak już wcześniej wskazywano, pozwany był uprawniony do prowadzenia przeciwko powodowi postępowania dyscyplinarnego, skutkującego wykluczeniem go z listy członków zrzeszenia, jednak wobec prawomocnego wyroku karnego skazującego, nie miał takiego obowiązku.

W tym miejscu przypomnieć należy, że zgodnie z art. 32 ust. 5 ustawy – Prawo łowieckie, członkiem Związku może być osoba fizyczna, która m. in. nie była karana za przestępstwa wymienione w ustawie. Oczywistym jest zatem, że uprawomocnienie się wyroku karnego uznającego powoda za winnego popełnienia przestępstwa spenalizowanego w omawianej ustawie, musiało skutkować usunięciem go z listy zrzeszonych członków jako niespełniającego obligatoryjnych wymogów ustawy. Podjęcie przez Zarząd (...) w O. zakwestionowanej przez powoda decyzji, tj. uchwały z dnia 5 września 2014 r., było zatem w pełni uzasadnione i znajdujące oparcie w obowiązujących przepisach prawa, a także w pełni niezależne od ewentualnie toczącego się postępowania dyscyplinarnego. Co więcej, zdaniem Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę, wobec uprawomocnienia się wyroku Sądu Rejonowego w Bartoszycach VII Zamiejscowego Wydziału Karnego w L. z dnia 13 lutego 2014 r. (sygn. akt (...)), pozwany Związek miał wręcz obowiązek pozbawić powoda uprawnień członkowskich (zrzeszenie skreśla członka z listy, a nie „może skreślić”).

Podsumowując, żądanie pozwu dotyczące ustalenia nieważności uchwał Zarządu (...) nie mogło zostać uwzględnione z uwagi na wyżej opisany brak interesu prawnego powoda w wytoczeniu takiego powództwa (art. 189 k.p.c.). Nadto nie sposób uznać, że przedmiotowe decyzje Związku zostały podjęte z naruszeniem przepisów ustawy – Prawo łowieckie i Statutu zrzeszenia, względnie, że miały na celu obejście ustawy albo pozostawały sprzeczne z zasadami współzycia społecznego (por. art. 58 § 1 i 3 k.c.). Zakwestionowane przez powoda decyzje zostały wydane przez kompetentny w omawianym zakresie organ Związku oraz po spełnieniu wymaganych Statutem przesłanek (co do zawieszenia w prawach członka - § (...); co do skreślenia z listy zrzeszonych - § (...)).

Jedynie na marginesie zauważyć, że z tych samych względów powództwo M. M. (2) musiałoby zostać oddalone przy przyjęciu, że złożone przez niego powództwo stanowi złożone w terminie odwołanie z art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie. Dodatkowo wskazać należy, że w takim przypadku odwołanie od uchwały Zarządu (...) z dnia 10 września 2013 r. w sprawie zawieszenia powoda w prawach członka nie mogłoby zostać uwzględnione, ponieważ zainteresowany nie wyczerpał postępowania wewnątrzorganizacyjnego, o którym mowa w art. 33 ust. 6 ustawy. Omawiany przepis jednoznacznie bowiem wskazuje, że odwołanie przysługuje dopiero po wyczerpaniu całego postępowania określonego w Statucie, ponieważ – jak już wcześniej podkreślano – sąd okręgowy rozpoznaje odwołanie jako sąd odwoławczy.

Biorąc powyższe pod rozwagę, opierając się na art. 189 k.p.c. oraz art. 33 ust. 6 ustawy – Prawo łowieckie i § (...) Statutu, Sąd oddalił żądanie pozwu określone w punkcie 1 pozwu.

Kolejne roszczenia powoda wiązały się z ochroną jego dóbr osobistych, a dokładniej powód wniósł o zasądzenie od pozwanego świadczenia na cele społeczne w kwocie 5.000 zł, a nadto żądał zobowiązania pozwanego do umieszczenia przeprosin na łamach miesięcznika (...) za bezprawne zawieszenie go w prawach członka Związku, narażenie na szwank jego dobrego imienia oraz bezprawne pozbawienie go możliwości wykonywania polowań. W ocenie powoda, bezprawne wydanie dwóch zakwestionowanych w pozwie uchwał Związku doprowadziło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci dobrego imienia, honoru i pozbawiono go możliwości uprawiania hobby (tj. polowania).

Po myśli art. 24 § 1 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. Mając na względzie treść art. 23 k.c., określającego przykładowy katalog dóbr osobistych, zauważyć należy, że godność i cześć podlegają ochronie prawnej. Z przytoczonego już art. 24 § 1 k.c. jednoznacznie wynika, że ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym, a więc przede wszystkim działaniem sprzecznym z normami prawa lub zasadami współzycia społecznego.

Cytowany przepis rozkłada ciężar dowodu w ten sposób, że na stronę powodową nakłada obowiązek udowodnienia, że pozwany naruszył jego dobra osobiste. Pozwany natomiast powinien wykazać, że jego działanie naruszające dobra osobiste powoda nie było bezprawne, a więc miało oparcie w przepisach prawa, było zgodne z zasadami współżycia społecznego, było działaniem za zgodą pokrzywdzonego, służyło wykonywaniu prawa podmiotowego w warunkach nie wskazujących na jego nadużycie bądź zmierzało do ochrony uzasadnionego interesu społecznego lub prywatnego (tak Sąd Najwyższy m. in. w wyroku z dnia 4 czerwca 2003r., I CKN 480/01, Lex nr 137619 i w wyroku z dnia 25 października 1982 r., I CR 239/82, Lex nr 766611).

W ocenie Sądu, obiektywnie rzecz ujmując, okoliczność zawieszenia w prawach zrzeszonego członka, a następnie skreślenie go z listy członków, może skutkować naruszeniem dóbr osobistych takiego podmiotu w postaci przede wszystkim godności (honoru). Najistotniejsza jednak, z punktu widzenia rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, pozostaje do ustalenia kwestia, co de facto stało się przyczyną zaistniałej sytuacji. Zdaniem Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę trudno jest jednoznacznie określić, że to właśnie strona pozwana spowodowała naruszenie dobrego imienia powoda.

Nie ulega bowiem wątpliwości, że zaistniała, nieprzyjemna dla powoda sytuacja, miała swój początek już w lutym 2013 r., kiedy to członkowie Związku, leśniczy oraz funkcjonariusze Straży Leśnej ustalili, że powód ustrzelił łanię mimo obowiązującego okresu ochronnego. Następnie dnia 14 marca 2013 r. Komendant Straży Leśnej przy Nadleśnictwie W. złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa z art. 53 pkt 3 ustawy – Prawo łowieckie, co stało się podstawą wszczęcia postępowania karnego zakończonego wyrokiem z dnia 13 lutego 2014 r. Sądu Rejonowego w Bartoszycach VII Zamiejscowego Wydziału Karnego w L. (sygn. akt (...)). Natomiast uchwała Zarządu (...), na podstawie którego doszło do skreślenia powoda z listy członków, została podjęta dopiero dnia 5 września 2014 r.

Uwzględniając powyższe niewątpliwym jest, że uchwała pozwanego stanowiła w rzeczywistości ostatni element całego ciągu zdarzeń toczącego się przez okres półtora roku. W toku niniejszego postępowania powód nie powołał natomiast żadnych okoliczności, a tym bardziej nie zaoferował Sądowi jakichkolwiek dowodów, z których miałyby wynikać, że to właśnie decyzja pozwanego Związku skutkowałą naruszeniem jego dóbr osobistych. W rezultacie nie można wykluczyć, że do naruszenia godności i dobrego imienia powoda doszło już na skutek np. wydania wyroku karnego, którego treść mogła zostać rozpowszechniona wśród członków. Z uwagi jednak na bierność strony powodowej nie sposób było poczynić jakichkolwiek konkretnych ustaleń w omawianym zakresie.

Nie można także pominąć kwestii, że to swoim własnym zachowaniem powód spowodował konieczność zawieszenia go w prawach członka Związku, a następnie skreślenia go z listy zrzeszonych. Jak już wcześniej wskazywano, Związek miał wręcz obowiązek podjęcia wyżej wskazanych uchwał, w szczególności w zakresie pozbawienia powoda praw członka zrzeszenia, skoro jako osoba prawomocnie skazana wyrokiem karnym za przestępstwa wskazane w ustawie - Prawo łowieckie nie spełniał obowiązkowych kryteriów z art. 32 ust. 5 pkt 3 ustawy.

W tym miejscu podkreślenia wymaga, że na mocy art. 11 k.p.c. sąd cywilny jest związany ustaleniami wydanego w postępowaniu karnym prawomocnego wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa. Powyższe oznacza, że Sąd rozpoznający niniejszą sprawę jest zobligowany do przyjęcia, że powód dopuścił się występku określonego w przepisie art. 53 pkt 3 ustawy – Prawo łowieckie, następnie stanowiącego podstawę skreślenia powoda z listy członków Związku. Tym samym, nawet w przypadku ewentualnego kwestionowania przez powoda faktu popełnienia wspomnianego przestępstwa, Sąd jest związany ustaleniem, że powód je popełnił.

W tej sytuacji brak jest jakichkolwiek podstaw do postawienia tezy, że działanie pozwanego rzekomo prowadzące do naruszenia dobra osobistego strony powodowej nosi cechy bezprawności. Poza tym już we wcześniejszej części rozważań wskazano, że działania podjęte przez Zarząd Okręgowy miały oparcie w przepisach prawa i stanowiły wyraz obowiązujących uregulowań prawnych. Trudno jest zatem zarzucić bezprawne zachowanie podmiotowi, który realizuje wiążące go procedury tym bardziej, że w toku postępowania nie ujawniono żadnych okoliczności, które mogłyby świadczyć o zachowaniu organów Związku nacechowanych złą wolą w stosunku do powoda (np. prowadzenie otwartej i szeroko rozpowszechnionej krytyki powoda jeszcze przed wydaniem wyroku karnego).

Podsumowując, w ocenie Sądu rozpoznającego sprawę, powód nie wykazał, aby podjęcie przez pozwanego uchwał z dnia 10 września 2013 r. i z dnia 5 września 2014 r. spowodowało naruszenie jego dóbr osobistych w sposób ujęty w treści pozwu. Ewentualne nawet uznanie, że powód doznał takich naruszeń swoich dóbr, i tak musiałoby skutkować oddaleniem powództwa z uwagi na obalenie domniemania bezprawności działania pozwanego. Uwzględniając powyższe, na mocy art. 23 k.c. i art. 24 k.c., Sąd oddalił żądania pozwu, o czym orzekł w punkcie I wyroku.

Powód, jako strona przegrywająca proces, obowiązana była pokryć poniesione przez pozwanego koszty procesu w łącznej wysokości 1.477 zł, do których należy zaliczyć wynagrodzenie pełnomocnika z opłatą skarbową oraz koszty dojazdu pełnomocnika pozwanego na rozprawę (320 zł w obie strony).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z w zw. z § 6 pkt 3, § 10 ust. 1 pkt 1 i 2 w zw. z § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 z późn. zm.), Sąd zasądził od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 1.157 zł (180 zł + 360 zł + 600 zł + 17 zł tytułem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa) tytułem zwrotu poniesionych przez niego kosztów procesu (punkt II wyroku).